כהן גדול פרק שביעי נזיר נג.

והא רבא הוא דאמר. לעיל (דף נ.), [6]הא דקתני [6] מן המת לא נצרכה אלא לגזרה כגיינו אז גזרה מגיינו אע"פ שאין בהן רובע עצמות ואע"פ שאין עליו בשר שהנזיר מגלח עליו וה"ה לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות דהא תשיבי מי הדדי. אלמא [כ"ם] דסבירא ליה לרבא דהיכא דליכא רובע עצמות משדרה וגולגולת דנזיר מגלח עליה: אין הכי נמי דמעיקרא סבירא ליה לרובע עצמות גמירי אלא בתר דשמעה מר"ע דאמר השדרה והגולגולת ולא אמר בה רובע עצמות [1] דהוה אמינא הכי קרי עקינא דאע"ג דמשני מתים באים אין בהו טומאה וגרגנן עד דאתי ממת מ' ומדלא תני הכי ש"מ דלכולי עלמא אין קב עצמות בגיינו אין בשאר עצמות אין ברוב בגיינו ורוב מגיינו אין בשדרה וגולגולת: **ת"ש שמאי אומר.** רובע עצמות שאמרו אפי' בזמן שבא מעצם אחד או משדרה או מגולגלת. אלמא דנרובע אני והוא שיבא [1] משדרה וגולגולת: **אמר רבי אליעזר וקנים הראשונים מקצתן היו אומרים אף קב עצמות אין לוג דם לכל.** מטמא באהל אין לתרומה וקדשים אין לנזיר ועושה פסח: **רובע ורביעים דם לא לכל.** [2]מטמא כלומר אפי' מ' מכולם אינו מטמא: **ומקצתן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעים דם.** מטמאים את הכל: **וכ"ד של אחריהם אומרים אף קב כו'.** אבל רובע עצמות ורביעית דם [3]אמילת תרומה וקדשים מטמאין באהל אבל לא ליסמוך ימי נזיר ועושה פסח לטמא שלא לעשותו דבמקום כרת לא העמידו דבריהם: **מכדי אין הכרעה שלישית מכרעת.** מכדי כל הכרעה שהיא במקצת כדברי זה מקצת כדברי זה אינה הכרעה עד שתהא כולה [1]כדברי מ' מהן דהכרעה לשון שיקול שעוקל דברי שנים יותר מאחד ומה ראה ר' אליעזר לומר כך ב"ד של אחריהן כך היו אומרים: **אמר ר' יעקב בר אידי.** לומר שעיקר הוא שהוא מפי שמעיה ואבטליון. ואית דאמרי מפי חגי זכריה ומלאכי [1]: **על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה.** שאין הנזיר מגלח על אהילו דסלקא דעתך אמינא הואיל ואיתא בטומאה לענין מגע ליטמא נמי באהל קא משמע לן דלא ואע"ג דהדר תני להו בהדיא בסיפא לא תיקשי ולא מידי משום דתני והדר מפרש וגרסי לפרושי דאי לא הוה אמינא דאפי' על מגעו ועל משאו לא יהא [2] מגלח: **למעוטי אבן הסכוכית.** אבן מסמא חז היא אבן שמוטלת על גבי המת ברה"ר כדמפרש במס' שבת בפרק אמר ר' עקיבא (דף פב:) שאם הנזיר יושב עליה אע"פ שמטמאתו אינו מגלח עליה. אבן [3]מסמא אבן שומא ולישנא דקרא נקט דכתיב ושומת על פוס גובא (בבראשית ו) כתיב. לשון אחר אבן הסכוכית אבן המסככת [1] על הקבר דקיי"ל[4] כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעודי המרדע מון מכלי גלגלים וכלי אבנים וכלי אדמה: חלי

הא אפי' שבורין ומפורקין בעית למימר אם יש בהן רובע עצמות דנזיר מגלח עליהן ותיפשוט דמדקתני במתני' השדרה והגולגולת שלמים ומסתמא אית בהון רובע עצמות מכלל דעל עצמות שבורין ומפורקין שיש בה[1] רובע ובאו (השדרה) משדרה וגולגולת לא מגלח ופריך והא הוא דאמר פירוש רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות אלמא דהיכא נופיה סבירא ליה דאיכא שדרה וגולגולת דלית בהון רובע עצמות ועלוה אימא לך דאפי' על רובע עצמות הבא מן השדרה והגולגולת נזיר מגלח ומתני' דקתני שדרה וגולגולת דמשמע שלמים אינצרך לאשמועינן דאפילו אין בהן רובע נזיר מגלח ולא איתפרש היכא איתמר דרבא ויש ספרים דגרסי לעיל (דף כ.) אמר רבא לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות מכח סוגיא דהכא [ולעיל פירשתים] דאי אפשר לקיים אותה גירסא: **בתר דשמעה מר"ע.** כך כתוב בכל הספרים ולא איתפרש מהר"ל וגימגו"ס ואי לא מסתפינא מרבותא הוה אמינא שיש חסרון בספרים וגרסינן מקמי פירכא דקאמר[2] רבא לא נצרכה אלא בעוקבא הבא בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עפקינן פירוש מר עוקבא בא לדמות התשובה שהביא רבא מתמא שהיה סבור רבא דסתם שדרה וגולגולת יש בהן רובע ודחי לה מר עוקבא דמירי בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע ופריך הש"ס ורבא ל"ל הא לא סבירא דאפשר לשדרה וגולגולת בלא רובע והאמר רבא לא נצרכה וכו' ומשני בתר דשמעה ממר עוקבא לההוא שיטוא דשני מר עוקבא הבא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע וכי הא גוונא הגיה רש"י בזבחים בפרק שני (דף כא:) שהיה כתוב בספרים [הקושיא] וחסר הקושיא מן הספרים והגיה רש"י [התירון][3] גבי שמעתין דקידוש ידים והכי נמי בשמעתין שיש הקושיא בלא התירון יש להגיה התירון ובעלמא נמי אשכחנא שהיה רבא כימי מר עוקבא ע"כ לשון מהרש"ש. והרב רבי יעקב מקיון דחק לישב גירסת הספרים בתר [דשמעה מרבי עקיבא] וה"פ א) דהא[1] רבא לא נצרכא כו' כלומר והיכי תסיק אדעתיה דרבא לאתויי ממתני' והא איהו נופיה הוא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בה רובע עצמות ומשני בתר דשמעה [מרבי עקיבא] רבא לא אמר על מתני' אלא על משנה דאהלות (פ"ב מ"ו) דקתניא רובע ב[1]ורביעית הבא משני מתים ושדרה וגולגולת משני מתים ועלה אינצרך ליה לשנויי הכי [אבל] מקמי דשמעה [מר' עקיבא] סבירא ליה שאין שדרה וגולגולת שלא יהא בהן רובע עצמות ומשום הכי הוה מייתי רבא ממתני' שפיר דאכתי לא שמעה [מר"ע]: **ת"ש שמאי אומר אפי' עצם אחד משדרה או מגולגולת.** ומדלא בעי שמאי אלא עצם משדרה מכלל דרבנן דפליגי עליה קני להו בשיעור דרובע עצמות

והא [6]**רבא הוא דאמר לא נצרכה אלא לשדרה וגולגולות שאין בהן רובע עצמות** [1]**בתר דשמעה מר"ע ת"ש שמאי אומר עצם אחד מן שדרה או מן גולגולת** [2]**שאני שמאי דמחמיר טפי ליפשוט מינה טעמא דשמאי דמחמי' הא לרבנן** [3] **עד דאיכא חצי קב עצמו' דילמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דשמאי אלא בעצם אחד אבל ברובע עצמות אפילו רבנן מודו אמר רבי אליעזר זקנים הראשונים מקצתן היו אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל רובע עצמות ורביעית דם לא לכל ומקצתן היו אומרים אף רובע עצמות ורביעית דם לכל ב"ד שלאחריהם** [4]**אמרו חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל** [5]**רובע עצמות ורביעית דם לתרומה וקדשים אבל לא לנזיר ועושה פסח מכדי** [6]**אין הכרעת שלישית מכרעת אמר רבי יעקב בר אידי** [7]**מפי שמועה אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי: על אלו הנזיר מגלח: על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה** [2]**דעל מגעו ועל משאו אין ועל אהילו לא ועל אלו דסיפא** [7]**למעוטי אבן הסכוכית: וחצי קב עצמות:** חצי

הש"ס ורבא ל"ל הא סבירא דאפשר לשדרה וגולגולת בלא רובע והאמר רבא לא נצרכה וכו' ומשני בתר דשמעה ממר עוקבא לההוא שיטוא דשני מר עוקבא הבא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בהן רובע וכי הא גוונא הגיה רש"י בזבחים בפרק שני (דף כא:) שהיה כתוב בספרים [הקושיא] וחסר הקושיא מן הספרים והגיה רש"י [התירון][3] גבי שמעתין דקידוש ידים והכי נמי בשמעתין שיש הקושיא בלא התירון יש להגיה התירון ובעלמא נמי אשכחנא שהיה רבא כימי מר עוקבא ע"כ לשון מהרש"ש. והרב רבי יעקב מקיון דחק לישב גירסת הספרים בתר [דשמעה מרבי עקיבא] וה"פ א) דהא[1] רבא לא נצרכא כו' כלומר והיכי תסיק אדעתיה דרבא לאתויי ממתני' והא איהו נופיה הוא דמוקי לה בשדרה וגולגולת שאין בה רובע עצמות ומשני בתר דשמעה [מרבי עקיבא] רבא לא אמר על מתני' אלא על משנה דאהלות (פ"ב מ"ו) דקתניא רובע ב[1]ורביעית הבא משני מתים ושדרה וגולגולת משני מתים ועלה אינצרך ליה לשנויי הכי [אבל] מקמי דשמעה [מר' עקיבא] סבירא ליה שאין שדרה וגולגולת שלא יהא בהן רובע עצמות ומשום הכי הוה מייתי רבא ממתני' שפיר דאכתי לא שמעה [מר"ע]: **ת"ש שמאי אומר אפי' עצם אחד משדרה או מגולגולת.** ומדלא בעי שמאי אלא עצם משדרה מכלל דרבנן דפליגי עליה קני להו בשיעור דרובע עצמות

הבא מן השדרה כדקתני כרישא דרובע עצמות מטמא באהל כי הא דאעיקר הגייה וכי הא דרובע מן השדרה לאפי' מגלח עליה הנזיר[5] דאין סברא לומר דפליגי כולי האי דלרבנן ליבעי אפי' קב ולשמאי קני בעצם אחד ודמי שאני שמאי דמחמיר אבל רבנן [אלי' קב עצמות בעו אף משדרה[6]]: וליפשוט מינה לאידך גיסא דלרבנן בעינן אפי' קב דמדשמאי דמחמיר לא בעי אלא עצם אחד מכלל דלרבנן שיעורא [7] דבית הלל בעו דהיינו אפי' קב דאי לא בעו אלא רובע קב הוה להו לפרושי אומרייהו כמו שפירש שמאי אומריהו ודמי דילמא לא פליגי אלא בעצם אחד דלא מטמא באהל דלרבנן אבל רובע מטמא ולא חשו לפרושי מילתייהו: **זקנים הראשונים** מקצתן היו **אומרים חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל.** שאם האהיל עליהם עמה [7] לתרומה[6] ולקדשים ופליגי אמתניתין דמסכת אהלות: ומקצתם היו אומרים אף רובע עצמות לכל. אף לנזיר ופליגי אמתניתין [דהכא]: **בית** דין **שלאחריהם אמרו חצי קב עצמות וחצי לוג דם לכל.** אף לנזיר כדתנן במתני' רובע עצמות ורביעית דם לתרומה ולקדשים המאהיל עליהם טמא כדתנן במתניתין דמסכת אהלות (פ"ב מ"ח ומ"ט) אבל לא לנזיר ועושה פסח והכי נמירי להו וסברי להו כמתניתין דאין הנזיר מגלח עליו כלל וסברו נמי כמתניתין דאהלות דתנן התם דטמא באהל בעלמא לתרומה וקדשים כי ב"ד אחרון סברי כמתא דמתניתין וכתנא דאהלות [1]: י"מ[2] הכרעה שלישית. היינו תלמידים שב"ד אחרון היו תלמידים לזקנים הראשונים ופריך והא אין הכרעת שלישית מכרעת [1] בתרא ומדמתני' דהכא ומתני' דהתם דאהלות בב"ד אחרון סבירא מכלל דהכי הילכתא ומשום דהוו להו מכריע [1] והא[3] אין דעת שלישית מכרעת שדעת שלישית טעם בפני עצמו הוא כי הראשונים לא גילו דעתם שיהא רחוי לחלק בין נזיר ועושה פסח לתרומה וקדשים ומשני אמר רבי יעקב בר אידי מפי שמועה אמרוה מפי חגי זכריה ומלאכי ועל כן סברי[4] ב"ד של אחרונים לסמוך על שמועתם ולקבוע הלכה כמותם: **על אלו דרישא למעוטי עצם כשעורה.** ואע"ג דבהדיא קתני על עצם כשעורה על מגעו ועל משאו דמשמע אבל על אהילו לא ר"ל אני והדר מפרש: ועל אלו דסיפא למעוטי אבן הסכוכית. אבן מסך ויש שני אבנים אם ג' יגלאן מן הגדר וטומאה תחת אחת מהן ועבר תחת אחת מהן ואינו יודע אם האהיל על הטומאה וקלת קשה דהא תנא ליה סיפא אבל סכוכית ופרעות אין מגלח וא"ל דה"נ אדר מפרש כמו עצם כשעורה. מהרש"ש: חלי

מסורת הש"ס

ל) [לעיל נ.], ג) [לעיל נ.], ד) [מולין קלז.], ה) [מולין שם: בכורות מח. ע"ש בתוס' ד"ה מפיו], ו) [שבת עז:].

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה והא רבא וכו' הא דקתני על המת וכו' אלמא שמע מינה דסבירא ליה לרבא:

הגהות הגר"א

[א] נמ' (בתר דשמעה מר"ע) אמ"ת וכ"כ אליבא דכ"ש: [ב] שם (עד דאיכא חצי קב עצמות) אמ"ת נ"כ טהור:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוד"ה בתר וכו' וכ"פ דהאמר כל"ל: ב) באר"ד דקתניא רובע עצמות הבא כל"ל: ג) ד"ה מ"ש וכו' אף משדרה ופריך ליפשוט כל"ל: ד) באר"ד מכלל דלרבנן שיעורא דכ"ה. תיבת דכ"ה נמחק ונ"כ רבא. ה) ד"ה הכי קנים כל"ל: ו) ד"ה בית דין וכו' ומתניתא דאהלות. נ"כ אלן שיך ד"ה והא אין דעת שלישית וכו' הנאמר לקמן: ז) באר"ד וד"מ וכו' הכרעת שלישי מכרעת בתרא. תיבת בתרא נמחק: ח) באר"ד ומשום דהוו להו מכריע. כאן הס"ד. ומכאן ואילך שיך לעיל בתר וכתנא דאהלות כאמור לעיל:

הגהות התוספות

1. ל"ל בהן. 2. ל"ל והאמר. 3. בס"ם שהיה כתוב בספרים התירון וחסר הקושיא מן הספרים והגיה רש"י הקושיא. ולגירסת זו ל"ל וחסר הקושיא במקום חסר הקושיא. 4. ל"ל והאמר. 5. ל"ל אפילו הנזיר מגלח עליה. 6. ל"ל אף לתרומה. 7. ל"ל והא אין הכרעה שלישית מכרעת. יש מפרשים הכרעה שלישית כו'. 8. ל"ל יש מפרשים דעת שלישית. ופריך והא כו'. 9. ל"ל כדאי. תיבת בתרי נמחק.

מוסף רש"י

לשדרה וגולגולת שאין בהן רובע עצמות. דאמ"ג דבעלמא לא הוי משיב לענין טומאת אהל אמ"כ שיהא בהן רובע עצמות, בני נזיר הוי משוב כמת שלם הואיל דאית ביה רוב בגיינו אז רוב מגיינו שהוא מטמא עליו ומגלח עליהם (לעיל נ.). **אין הכרעה שלישית מכרעת.** כשהו אומר כך וחכ אומר כך הוי אומר דעת שלישית, אפילו אמצעית הוא ביניהם אין זה הכרע (חולין קכז. עי"ש באורוכה. ופסחים כא. וב"ק קמז.).

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ו מהל' טומאת הלכה כ ופ"ג מהל' איסורי המזבח הלכה ט ופ"ב יד ופ"ז מהל' קרבן פסח הלכה כ סמג עשין ל קמ רכד ולאוין קד:

מה ב מיי' פ"ז מהל' טומאת הלכה ו ופ"ז מהלכות קרבן פסח שם ופ"ב מהל' איסורי המזבח שם ופ"ג מהל' טומאת מת הלכה ג סמג שם ועשין רלח:

מו ג מיי' פ"ז מהלכות טומאת הלל' ו ופ"ב מהלכות טומאת מת הלכה כ:

מז ד מיי' פ"ז מהלכות טומאת הלכה ו:

נוסחת הריב"ן

ל) לעיל לא נצרכה אלא לגזרה כגיינו ולגזרה מגיינו דהיינו נמי בשדרה וגולגלת דכי הדדי אינון שאין בהן רובע עצמות הא אית בהו רובע עצמות דלית בהו רוב עצמות הוינן לאו טמאים אע"ג דלית בה רוב מגיינו אז כל השדרה והגולגלת הש"ד: ב) דאי הוה אמר בה רובע עצמות הוה אמינא נר"ש נמירי לה דאמר כו': ג) כי משמתין: ד) לכל אלו אין מטמא: ה) לענין תרומה וקדשים: ו) עד שתהא כולה כאחד מהן: ז) ואית דגרסי מפי שמועה אמרוה מפי חגי זכריה ומלאכי הם"ד: ח) הא מיר מגלח: ט) משנה: י) המסכת עליו וקמ"ל לכתמן שאם יש לו אבן על מתיפו המתהלת על גבי המת אף על פי שלגבי אבנים פרושות מטמא כתמן כמתניתין כזו אי מטמא כתמן כל המטלטלין כו':

פי' הרא"ש

ת"ש שמאי אומר אפי' עצם א' מן השדרה או מן הגולגולת מכלל דרבנן דפליגי עליה אית להו דרובע עצמות הבא מהם שמא דאי לאו הכי קא פשלגת לפלוגתייהו טובא: ומשני שאני שמאי דמחמיר. אבל רבנן לעולם אימא לך חצי קב: תימה היכי בעי למפשט לתגלחת נזיר ח) מהקדיש מהאי דמתני' לענין טומאת אהל. ועוד תימה מניל לרמי בר חמא דשדרה וגלגולת תמירי מרוב בגיינו ורוב מגיינו דשדרה וגלגולת איכרי גדולים הם ואפשר שיש בהם כ"כ עצמות כמו רוב בגיינו או רוב מגיינו. ונראה דבריא דרמי בר חמא תליא בהך דמבעיא לן לעיל אי שדרה וגלגולת תנן או שדרה וגלגולת תנן דשישיא ליה לרמי בר חמא אי שדרה וגלגולת תנן דבעי חצי קב דהא לא גלגולת תנן פשיטא ליה דעל רובע מהם מגלח כיון דתמירי והיא נופא קא מיבעיא לרמי בר חמא שדרה או גלגולת תנן ונזיר מגלח על רובע כיון דתמירי. או דלמא שדרה וגלגולת תנן ולא תמירי ובעי חצי קב והשתא מייתי שפיר מתמניתין דאהלות דמשמע מטמא בעצם א' מן השדרה או מן הגלגולת. מכלל דרבנן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com